

Burjuvazinin «parlamentar demok-rasi» rejiminde «seçim» kurumu, her za-maları, kitlelerin ülke politikasını etkin ve anlamlı donatılmıştır. Dört, beş yıl süre içinde tek bir gün, bir ülke yurttaş-larının sandık başına giderek oy kullan-maları kitlelerin ülke politikasını etkin olarak belirlemelerinin kurumu olamaz elbette. Öte yandan, demokratik rejimde seçim kurumu büsbütün hafife alınacak bir olay da değil. Halkın bütününe ve-rilmiş tek söz hakkı olması bakımın-dan, belli bir önem taşıyor.

Türkiye'nin bugünkü yüksek poli-tikleşme düzeyinde, seçimlerin önemi var. Ama seçim, nasıl sonuçlanırsa so-nuçlansın, bu politikleşmeyi sona erdir-meyecek. Sınıf mücadelesi süreci içinde, güçlerin mevzilenişinin ve görece ağır-lıklarının bir göstergesi olacak. Sandık-lardan çıkacak «parlamentar» sonuç ne olursa olsun, Türkiye, tarihinde şimdiye kadar yaşamadığı, yepyeni bir siyasal biçimlenme dönemine girecek. Şimdilik güçlü görünen ihtimalin gerçekleştiğini, CHP'nin iktidara geldiğini düşünelim: Sosyal-demokrat bir iktidar, Türkiye için yeni bir deneydir. Yeni bir sağ koa-lisyon alternatifi de, şimdiye kadar bil-dığımız sağ iktidarlardan nitelikçe çok farklı olmak zorundadır. Her iki durum da, sosyalistlerin, şimdiye kadar alışık olduklarından değişik bir arazi üstünde mücadele vermelerini gerektirecek. Sı-nf mücadelesinin bugünkü egemen eği-limine baktığımızda, bazı çevrelerin en fazla özlemini çektikleri CHP-AP koalisy-onunun gerçekleşmeyeceği kanısındayız. Seçim bir uzlaşmayı değil, varolan

mücadelenin bugünkü boyutlarında köklü değişiklikler yaratacak, faşizmin saldırganlığı mutlaka artacaktır.

1977 seçimleri, nihai bir çözüm ge-tirmeyecek, ama son seçimden bu yana süregelen sonuçsuz mücadelede bir fe-rahlık sağlayacak. 1973 seçimlerinden beri süren, yığınla insanın ölümüyle so-nuçlanan mücadele, kızgınlığından ya da şiddetinden değil, ama belirleyici bir kazanç sağlamamasından, belirli nokta-larda kilitlenip düğüm haline gelmesin-den ötürü, bir kör döğüşüne dönüşerek, gerek mücadelenin öncü güçlerinde, ge-rekse bütün toplumda büyük bir bezgin-lik yarattı. Seçim, aldatıcı bir biçimde, bu sonuçsuzluğu giderecek bir çözüm görünümü kazandı. Ama öyle sanıyo-ruz ki, özellikle sosyalistler, CHP'nin ka-zanması konusunda iyimser olanlar da-hi, seçim sonrasında yeni bulanıklığı seziyorlar. Bugüne kadarki tıkanıklığın bilincine bunun da eklenmesi, sosyalist kesimde bir bunalım yaratır gibi.

Bunun önemli bir göstergesi, son günlerde, soldaki gruplar arasındaki ça-tışmanın keskinleşmesi ve çok olumsuz bir geleneğin kurulmaya başlar gibi ol-ması.

Solun kendi içindeki kavgası, dışa-dönük mücadelesinden daha yumuşak değil. Bu iç kavganın ayrıca ikili bir ka-rakteri var. Bir grup, ideolojisiyle karşı-sında yer alan gruplarla mücadelesini sürdürürken, aynı ideolojik platformda, o ideolojiye dayanan harekete hâkim ol-makta kendisine rakip çıkan gruplarla da kıyasıya dövüşüyor. Kimi zaman, ideolojik düzeyde birbirine en yakın gö-

rünen grupların kavgası, ötekilerden daha da keskin oluyor. Bu gruplar, aynı zamanda, politik mücadelenin ideolojik ayrılıktan kaynaklanması gerektiği varsayımından hareketle, kendilerine yakın olanlarla aralarındaki nüansları abartarak, derin bir ideolojik uçurum haline getirmeye çalışıyorlar. Çoğu zaman da, pratik bazı tavırlar, taktik düşünceler v.b. ideolojik ayrılık biçimine sokuluyor.

Solun içedönüklüğünün kaçınılmaz sonuçları bunlar. Türkiye ve dünya çapında, Marksist hareketler arasında kıyasıya bir mücadele sürerken, herkesin bu arada Türkiyeli devrimcilerin kendi teorik ve pratik tutumlarından şüphe duymamaları imkânsız. Ama derinden derine, «bilinçaltı» diyebileceğimiz bir düzeyde duyuluyor bunlar. Yüzeyde görünen ise bunun tam karşıtı: aşırı bir güven, dogmatik bir inançlılık, sekte bir kararlılık. Yüzeydeki bu güveni sağlamak için her grubun kendine sıkı bir ajitasyon çekerek her fırsatta iman tazelemesi zorunlu oluyor. Bu, her zaman için, grubun başka gruplara karşı kendini doğrulaması biçimini aldığı için, kendi doğruluğuna inançla başkalarının yanlışlığına inanç birbirini tamamlıyor. Devrimci kararlılığımızı henüz gerçek anlamda Marksist teorik bilinçle dengeleyemediğimiz ölçüde, sınıf mücadelesi içinde beliren her türden belirlenmeleri, son analizde, iyice mistikleştirdiğimiz ve olağanüstü güçlerle donattığımız «burjuvazi» veya «emperyalizm» veya «CIA» gibi soyutlamaların bilinçli ve iradi «oyun»larına, «tezgâh»larına bağlıyoruz. Böyle bir zihniyetle, bizden farklı gruplara baktığımızda, farklılığın gerçek nedenlerini göremiyor ve bunu yukarıda sayılan soyutlaşmış güçlerin «ajanlığı» olarak yorumluyoruz. Sonuç, önceden tahmin edilebileceği gibi. Asıl düşman, zihnimizdeki soyutlamanın gerisinde kalıp gerçekliğini yitirirken, o soyutlamanın uzantısı gibi gördüğümüz rakip, gözle görünür somut düşman olarak karşımıza dikiliyor.

Genel yapı bu olunca, bir grubun öte-

kine yaptığını, sadece o grupla, onun tavrı ve zihniyetiyle özdeşlemek güçleşiyor. Çünkü bu genel yapı içinde, kavganın somut beliriş biçimleri artık alabildiğine bireyselleşebiliyor, raslansallaşabiliyor. Bir grup üyesinin öbür grup üyesine yaptığını, o grubun üyesi bir başka grubun üyesine yapabiliirdi v.b., v.b... Çünkü bu bozukluk, şu ya da bu gruba özgü değil, genel. Sonuç olarak, herkesi de tedirgin ediyor. Kalıbını bu yapı içinde almış, varlığını ve söz sahibi olma hakkını yapının böylece sürmesine bağlamış ve bu alışkanlıklarla kemikleşmiş birkaç kişi dışında, olup biteni gerçekten onaylamıyor kimse. Ne var ki, düzen bir kere böyle kurulduğu, bunun dışına çıkma girişimi, politika dışına düşme gibi sonuçlar doğurabileceği için, gene herkes, inançsız ve gönülsüz bir biçimde de olsa, grubun politikasına uyuyor, onunla sürükleniyor. Böylece kavgaya katılınca, kavganın kuralları kısa zamanda egemen olabiliyor, «biz ve onlar» mantığı süreklileşiyor, «biz» mutlak doğru, «onlar» mutlak yanlış diye özetlenebilen eski alışkanlığımız, bu inanç rahatlığı, kemikleşiyor.

Ama hiçbir zaman bilimsel esnekliği, hoşgörüyü, kendi dışındaki nesnel gerçekliğe bağlılığı içeren bir inanç biçimi olamadığı, temeldeki, derindeki genel kuşkunun giderilmesi olarak belirdiği için, bilime dayalı bir pratiğin taşıyıcısı da olamıyor bu inanç. Huzurlu olamıyor, geniş olamıyor. Ayrıca, sosyalist kesimdeki transferler, burjuva parlamentosundaki profesyonel politikacıların transferlerinden aşağı kalmıyor. Gruplar, bireyler, büyük bir hareketlilik içinde. Bir kutuptan karşıtına kayıvermek hiç de zor değil. Bir zamanlar MDD'ye doğru bir genel erozyon olmuştu. Şimdi birkaç belli başlı erozyon alanı var, ama hiçbiri mutlak değil. Bu nedenle, trafik oldukça çok-yönlü ve sürekli. Bütün bu kaymalar, kadroların arayışlarının sonucu. Ama, kurulu kampların kendilerini var etme yöntemleri birbirine temelde özdeş olduğu için, bir yerden ötekine kayanlar, bu kayma

sonucunda herhangi bir dönüşüm, değişim geçirmiş olmuyorlar. Söyledikleri sözler değişiyor, yapıları, tavırları, yöntemleri, düşüncelerini kurma biçimleri değişmiyor. Nitekim, yer değiştiren kişi, değişmeden önce nasıl «en doğru» ise, sonra da kendini «en doğru» görmekte bir güçlük çekmiyor.

Burada ilginç olan bir nokta, grupların «taban» kazanmak için birbirlerine karşı uyguladıkları yöntemler. «Fiziksel güç», ön planda geliyor. Bunun örneklerini vermeye, tatsız, üzücü ayrıntılara girmeye kalkışmayalım. Zaten bilinen şeyler bunlar. Ama, demokrasinin de «ileri»si ne inandığı iddiasında olan kişiler, ideolojik düzeydeki şantaj ve karalama makyavelizmlerinin yanı sıra, fırsat buldukça «sopa» gücüne sarılmaktan sakınmıyorlar.

Oysa «sol-içinde» iktidar olmak amacıyla başvurulan bu yöntemlerin, toplumda iktidar olmak için uygulanacak yöntemlerden ayrılamayacağı çok açık. Ayrılsa, bu bir ikiyüzlülük olur ve kitleler ikiyüzlülükle kazanılmaz. Bu anlayışla, bu ahlâkla hareket eden bir siyasal örgütün proletarya ahlâkını temsil etmeyeceği de açık.

Bu tür davranışlar, belirli gruplara ufak tefek geçici kazançlar sağlayabiliyor. Ama bunlar oldukça, hareketin bütünü, kendisini gerekli sağlam temel üstünde kurma imkânından yoksun kalıyor. Bu durumun bilincinin yaygınlaşmasıyla, şimdiye kadar «taban» deyişiyle anlatılagelen kadroların Marksist bilinçlerini geliştirip bu amorf «taban» kavramına gerçek içeriğini vermesiyle, «devrimci-makyavelizm» engeli aşılacaktır. Çünkü bu aşılmadıkça, hiç bir ciddi başarı kazanılamaz ve bir devrimcinin bir başka devrimciyi vurması, sosyalizmin Türkiye'deki intiharından başka bir anlam taşıyamaz.

Bu sayıda Ömer Laçiner, daha önceki iki sayıda devam ettirdiği temayı tamamlıyor.

Çelişki konusundaki tartışma bizce kapanmıştı. Ama yurt dışında bulunan ve bu nedenle Birikim'i gecikerek izleyen Seven Nişanyan bu konuyu nedeniyle cevap hakkından yoksun kalıyordu. Sevan Nişanyan, yayımlayıp yayımlamama kararını bize bırakarak bir yazı gönderdi. Bunu, sadece ona eşit söz hakkı tanımak için değil, aynı zamanda içeriğinin zenginliğini gözönünde tutarak bu sayıda yayımlıyoruz.

Bu sayımızda Berna Moran, eleştiri tarihimizde sıkça tartışılan «alafranga tip» konusunu yeni ve önemli bir açıdan ele alarak tarihi gelişmesi içinde inceliyor.

Son bölümdeki çeşitli değinmeler arasında Ürün dergisine verilen zorunlu cevap da var. Ürün'ün anti-komünist olduğumuzu söylemesi bize Guevara'yla ilgili bir fıkrayı hatırlattı. Guevara'nın da aralarında bulunduğu bir topluluğa, «içinizde ekonomist ('iktisatçı' anlamında) var mı?» diye sormuşlar ve «içinizde komünist var mı?» diye sorulduğunu sanan Guevara «Ben varım» diye öne atılmış. Böylece hiç anlamadığı halde, iktisat bakanlığına getirilmişti.

Birikim'in en tutarlı ve kapsamlı olmaya çalıştığı sorun, «Marksizm'in ekonomist yorumlarından arındırılması» şeklinde özetlenebilir. Guevara gibi yanlış işittiğinden değil, kafaları öyle işlediği için komünizmle ekonomizmi eşanlamlı sayanlar böylece bizim «anti-komünist» olduğumuz sonucuna varırlarsa, buna da şaşmamak gerek.

Birikim